OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2006 Rhif 866 (Cy.78)

ANIFEILIAID, CYMRU

IECHYD ANIFEILIAID

Gorchymyn Brwselosis (Cymru) 2006

Wedi - - - -	*21 Mawrth 2006*
Yn dod i rym - -	*31 Mawrth 2006*

Mae'r Cynulliad Cenedlaethol, drwy arfer y pwerau a roddwyd gan adrannau 1, 6, 7(1), 15(4), 28, 32(2), 34(7), 35(3) ac 87(2) o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981(**1**) yn gwneud y Gorchymyn canlynol:

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Brwselosis (Cymru) 2006 a daw i rym ar 31 Mawrth 2006.

(2) Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

2.—(1) Yn y Gorchymyn hwn —

ystyr "anifail buchol" ("*bovine animal*") yw tarw, buwch, anner (heffer, treisiad) neu lo ond nid yw'n cynnwys bustach;

ystyr "arolygydd milfeddygol" ("*veterinary inspector*") yw arolygydd milfeddygol a benodir gan y Cynulliad Cenedlaethol;

ystyr "brwselosis" ("*brucellosis*") yw'r clefyd a achosir gan Brucella abortus, neu a elwir fel arall yn erthyliad heintus, y pla erthylu neu'r clwy picio;

ystyr "bustach" ("*steer*") yw tarw neu lo gwryw wedi'i ysbaddu ac sy'n 4 mis oed neu'n hŷn;

ystyr "bwrw llo wedi cyfnod llawn o fod yn gyflo" ("*full-term calving*") yw bwrw llo ar ôl 271 o ddiwrnodau neu ragor ar ôl cael tarw neu insemniad, neu 265 o ddiwrnodau neu ragor ar ôl mewnblannu neu drosglwyddo embryo, p'un ai'n farw neu'n fyw y caiff y llo ei fwrw;

ystyr "y Cynulliad Cenedlaethol" ("*the National Assembly*") yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

(**1**) 1981 p.22. Fe'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 2002, p.42. Trosglwyddwyd y swyddogaethau o dan Deddf 1981 i'r Cynulliad Cenedlaethol drwy O.S. 1999/672 ac O.S. 2004/3044.

ystyr "erthylu neu fwrw llo cyn pryd" ("*abortion or premature calving*") yw erthylu neu fwrw llo sy'n digwydd llai na 271 o ddiwrnodau ar ôl cael tarw neu insemniad, neu 265 o ddiwrnodau ar ôl mewnblannu neu drosglwyddo embryo, p'un ai'n fyw neu'n farw y caiff y llo ei fwrw;

ystyr "labordy cymeradwy" ("*approved laboratory*") yw labordy a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol i brofi llaeth a brynwyd yng Nghymru am frwselosis;

ystyr "lladd-dy" ("*slaughterhouse*") yw unrhyw fangre a ddefnyddir at gigydda neu ladd anifeiliaid at ddibenion masnachol, p'un a fwriedir i bobl fwyta cig yr anifeiliaid hynny ai peidio, ac mae'n cynnwys unrhyw le sydd ar gael mewn cysylltiad â hynny er mwyn caethiwo anifeiliaid tra arhosant am gael eu cigydda yno neu er mwyn cadw, trin neu brosesu cynhyrchion cigydda anifeiliaid yno;

ystyr "lladd-dy cymeradwy" ("*approved slaughterhouse*") yw lladd-dy a gymeradwywyd gan swyddog i gigydda adweithyddion;

ystyr "llawfeddyg milfeddygol" ("*veterinary surgeon*") yw llawfeddyg milfeddygol (neu ymarferydd milfeddygol) a gofrestrwyd o dan Ddeddf Llawfeddygon Milfeddygol 1966(**2**);

mae "mangre" ("*premises*") yn cynnwys tir ag adeiladau neu dir hebddynt;

ystyr "masnachwr anifeiliaid buchol" ("*dealer in bovine animals*") yw unrhyw berson y mae ei fasnach neu ei fusnes yn cynnwys yn rheolaidd werthu anifeiliaid buchol a brynwyd gan y person hwnnw er mwyn eu gwerthu eto o fewn 28 o ddiwrnodau;

ystyr "Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol" ("*Divisional Veterinary Manager*") yw'r arolygydd milfeddygol a awdurdodwyd ar y pryd gan y Cynulliad Cenedlaethol i gael gwybodaeth am anifeiliaid a'r clefyd arnynt neu anifeiliad yr amheuir bod y clefyd arnynt, neu garcasau anifeiliaid y bu'r clefyd arnynt neu anifeiliaid yr amheuir y bu'r clefyd arnynt, ar gyfer yr ardal lle mae'r anifeiliaid neu'r carcasau; ac

ystyr "swyddog" ("*officer*") yw arolygydd milfeddygol neu unrhyw un o swyddogion eraill y Cynulliad Cenedlaethol.

(2) Rhaid i hysbysiadau, cymeradwyaethau neu drwyddedau a ddyroddir o dan y Gorchymyn hwn fod yn ysgrifenedig a gellir eu dyroddi yn ddarostyngedig i amodau a gellir eu diwygio, eu hatal dros dro, eu tynnu yn ôl neu eu dirymu yn ysgrifenedig unrhyw bryd.

Darpariaethau ar gyfer anifeiliaid a fewnforir

3. Ni fydd darpariaethau'r Rheoliadau hyn yn gymwys mewn perthynas â mangreoedd a gymeradwywyd o dan Orchymyn Mewnforio Anifeiliaid 1977(**3**) a dim ond mewn perthynas ag anifeiliaid buchol a fewnforir o'r amser a bennir yn y drwydded a ddyroddir ar gyfer yr anifeiliaid hynny o dan erthygl 11(5) o'r Gorchymyn hwnnw y byddant yn gymwys.

Cyfyngiadau ar frechu a thriniaeth therapiwtig

4.—(1) Ni chaiff unrhyw berson heblaw—

(a) arolygydd milfeddygol;

(b) llawfeddyg milfeddygol a awdurdodwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol; neu

(c) person y dyroddodd arolygydd milfeddygol drwydded iddo at y diben hwnnw,

frechu anifeiliaid buchol yn erbyn brwselosis.

(2) Ni chaiff unrhyw berson drin anifeiliaid buchol ar gyfer brwselosis.

(**2**) 1996 p.36
(**3**) O.S. 1977/944

Cyfyngiadau ar symud anifeiliad buchol neu fustych

5. Pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod anifail buchol sy'n cael ei gadw mewn unrhyw fangre ac y mae, neu y gall fod, wedi'i heintio â brwselosis, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog unrhyw fangre neu ei meddiannydd, ac sy'n gwahardd symud anifeiliaid buchol neu fustych i'r fangre honno, neu ohoni, ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

Symud anifeiliaid buchol neu fustych i fangre benodedig

6.—(1) Pan fernir ei bod yn angenrheidiol er mwyn dileu brwselosis, caiff swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu i'r person a gofal amdanynt, ac a gedwir mewn unrhyw fangre, ac sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r anifeiliaid gael eu symud o'r fangre honno i fangre arall ac o fewn y terfyn amser a gaiff ei bennu yn yr hysbysiad.

(2) Pan fydd hysbysiad a gyflwynir yn unol â pharagraff (1) uchod mewn grym, rhaid i berchennog yr anifeiliaid hynny, neu'r person a gofal amdanynt, beidio â'u symud o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

(3) Os yw unrhyw berson y cyflwynwyd hysbysiad iddo o dan baragraff (1) uchod yn methu â chydymffurfio ag ef, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu gofynion yr hysbysiad, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill unrhyw dreuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r hysbysiad.

Samplo llaeth i'w brofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis

7.—(1) Rhaid i unrhyw berson sy'n prynu llaeth oddi wrth berchennog buches odro yng Nghymru neu'r person a gofal amdani i'w werthu eto fel llaeth neu gynhyrchion llaeth—

(a) ddewis labordy cymeradwy i brofi'r llaeth am frwselosis;

(b) hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol am y labordy a ddewiswyd;

(c) unwaith bob mis ac ar draul y person hwnnw ei hun, gyflwyno sampl o laeth (sy'n cynnwys llaeth o bob buwch odro yn y fuches honno y mae ei llaeth ar gael i'w werthu) i'r labordy hwnnw i'w phrofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis;

(ch) ychwanegu'r cadwolyn y mae'r person â gofal am y labordy yn gofyn amdano at y sampl; a

(d) sicrhau bod label ar y sampl ac sy'n cynnwys—

(i) cod bariau neu ddyfais arall sy'n galluogi'r labordy i adnabod y fuches neu'r rhan o fuches y cymerwyd y sampl ohoni; a

(ii) dyddiad cymryd y sampl.

(2) Mae person yn esempt o'r ddyletswydd a osodir gan baragraff (1) uchod, os nad yw'r person hwnnw ond yn prynu llaeth amrwd wedi'i ragbacio i'w werthu eto—

(a) yn y cynhwysydd y cafodd y person hwnnw ef ynddo a'r caewyr heb eu torri;

(b) o gerbyd a ddefnyddir yn gyfreithlon fel siop; ac

(c) yn uniongyrchol i'r defnyddiwr olaf.

(3) Ym mharagraff (2) uchod, ystyr "defnyddiwr olaf" yw unrhyw berson sy'n prynu llaeth heblaw at ddibenion—

(a) ei werthu eto;

(b) sefydliad arlwyo; neu

(c) busnes gweithgynhyrchu.

(4) Ni chaiff unrhyw berson mewn unrhyw ddull na modd drin, ac eithrio drwy ychwanegu cadwolyn yn unol â pharagraff (1)(ch) uchod, unrhyw sampl neu ei label, neu ymyrryd â hwy a bernir

bod person wedi trin neu ymyrryd â sampl os yw'r person hwnnw yn gwneud unrhyw beth mewn perthynas â hi sy'n debygol o effeithio ar ganlyniad y profi sy'n ofynnol o dan yr erthygl hon.

(5) Rhaid i'r person â gofal am labordy cymeradwy gydymffurfio â'r darpariaethau canlynol fel amod y gymeradwyaeth—

(a) rhaid i'r person hwnnw gadw cofnod o'r buchesi yr anfonir llaeth i'w brofi oddi wrthynt o dan baragraff (1) uchod;

(b) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol ar unwaith os na cheir sampl yn ystod unrhyw fis oddi wrth un o'r buchesi a restrir yn y cofnodion a gedwir o dan is-baragraff (a) uchod;

(c) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn 24 awr pan fo sampl wedi'i phrofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis a'r canlyniad yn un cadarnhaol;

(ch) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn mis pan fo sampl wedi'i phrofi am dystiolaeth o fodoloaeth brwselosis a'r canlyniad yn un negyddol; a

(d) rhaid i'r person hwnnw gadw cofnod o ganlyniadau'r holl brofion a wneir am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis am gyfnod o flwyddyn o ddyddiad y prawf.

(6) Os yw unrhyw berson yn methu â chymryd unrhyw gam sy'n ofynnol o dan ddarpariaethau paragraff (1) uchod, caiff arolygydd milfeddygol, heb ragfarnu unrhyw achos sy'n codi o'r methiant hwnnw, gymryd y cam hwnnw, neu beri ei gymryd, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill unrhyw dreuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chymryd y cam gofynnol.

Profi anifeiliaid buchol neu fustych am frwselosis

8.—(1) Rhaid i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir mewn unrhyw fangre gydymffurfio â chais gan swyddog am gyfleusterau i archwilio, profi neu ddiagnosio unrhyw anifail buchol am frwselosis, ac yn enwedig, rhaid iddo drefnu casglu'r anifail hwnnw, ei roi mewn lloc a'i gadw'n ddiogel.

(2) Os yw unrhyw berson yn methu â chydymffurfio â chais rhesymol gan swyddog yn unol â pharagraff (1) uchod, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, gymryd pob cam rhesymol, neu beri eu cymryd, i hwyluso archwilio, profi a diagnosio anifeiliaid buchol am frwselosis, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r cais rhesymol hwnnw.

(3) Pan fo perchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir mewn unrhyw fangre yn trefnu neu'n caniatáu i unrhyw brawf diagnostig am frwselosis gael ei wneud ar yr anifeiliaid hynny, heblaw ar ran y Cynulliad Cenedlaethol, rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol—

(a) am unrhyw ganlyniad prawf cadarnhaol o fewn 24 awr; a

(b) unrhyw ganlyniad prawf negyddol o fewn mis.

(4) Rhaid i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir mewn unrhyw fangre beidio â gwneud dim, na pheri gwneud dim, sy'n debygol o effeithio ar ganlyniad prawf diagnostig am frwselosis a wneir ar ran y Cynulliad Cenedlaethol.

Marcio anifeiliaid buchol

9.—(1) Rhaid i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir yn y fangre, os yw arolygydd milfeddygol yn ei gwneud yn ofynnol, nodi'r anifeiliaid hynny mewn dull a benna'r arolygydd milfeddygol.

(2) Caiff arolygydd milfeddygol beintio, stampio, clipio neu farcio mewn dull arall anifeiliaid buchol neu fustych a gedwir mewn unrhyw fangre.

(3) Ni chaiff unrhyw berson newid, tynnu, dileu, difwyno neu geisio newid, tynnu, dileu, neu ddifwyno'r marc hwnnw.

Hysbysu am erthylu neu fwrw llo cyn pryd

10.—(1) Pan fo perchennog anifeiliaid buchol a gedwir mewn unrhyw fangre, neu'r person a gofal amdanynt, yn credu'n rhesymol bod erthylu neu fwrw llo cyn pryd wedi digwydd, rhaid i'r person hwnnw o fewn 24 awr—

(a) hysbysu swyddog am y ffaith honno; a

(b) i'r graddau y mae'n ymarferol, drefnu i'r anifail dan sylw, ynghyd â'i ffetws neu'i lo a'i frych, gael ei ynysu oddi wrth bob anifail buchol arall ym mherchnogaeth neu ofal y person hwnnw .

(2) Rhaid i anifail y mae darpariaethau paragraff (1) uchod yn gymwys iddo barhau i gael ei ynysu a rhaid i berchennog yr anifail neu'r person a gofal amdano gadw ei ffetws neu'i lo a'i frych hyd nes bo'r swyddog yn cyflwyno hysbysiad sy'n gwneud gwaredu neu ddistrywio'r ffetws neu'r llo a'i frych yn ofynnol.

(3) Os yw unrhyw berson y cyflwynir hysbysiad iddo o dan baragraff (2) uchod yn methu â chydymffurfio ag ef, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu gofynion yr hysbysiad, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r hysbysiad.

Camau yn erbyn lledaenu haint

11.—(1) Pan fo swyddog wedi ardystio bod unrhyw anifail buchol a gedwir mewn unrhyw fangre wedi adweithio i brawf diagnostig am frwselosis, rhaid i feddiannydd y fangre, wedi iddo gael ei hysbysu am yr ardystiad, gymryd pob cam rhesymol i atal heintio'r anifeiliaid buchol a gedwir mewn mangre gyffiniol drwy gysylltiad ag anifeiliad buchol a gedwir ym mangre'r meddiannydd.

(2) Pan fo swyddog wedi ardystio bod unrhyw anifail buchol a gedwir mewn unrhyw fangre wedi adweithio i brawf diagnostig am frwselosis neu pan fo'r swyddog yn credu'n rhesymol ei fod wedi'i heintio â'r clefyd hwnnw, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog yr anifail buchol hwnnw neu i'r person a gofal amdano neu i feddiannydd y fangre ac sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw sicrhau nad yw llaeth o'r anifeiliaid hynny yn cael ei fwydo i anifeiliaid eraill yn yr un fangre neu mewn unrhyw fangre arall oni bai iddo gael ei bastyreiddio, ei sterileiddio, neu ei drin ag uwch-wres.

(3) Pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod unrhyw anifail buchol a gedwir neu a gedwid gynt mewn unrhyw fangre wedi'i heintio â brwselosis, neu a fu yn agored i'r perygl o gael ei heintio gan y clefyd hwnnw, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog yr anifail neu i'r person a gofal amdano gan ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw—

(a) drefnu i unrhyw anifail neu anifeiliaid a bennir yn yr hysbysiad gael ei ynysu neu eu hynysu mewn unrhyw ran neu rannau o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad;

(b) sichrau nad yw unrhyw anifail yn y fangre, neu unrhyw anifeiliaid a bennir, yn defnyddio unrhyw ran neu rannau o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad;

(c) glanhau a diheintio ar draul y person hwnnw ei hun unrhyw ran neu rannau o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad, neu unrhyw gerbyd, periannau neu gyfarpar cyn iddo ymadael â'r fangre;